

Ustanovitelji: občinski odbori SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Tržič. — Izdaja časopisno podjetje »Gorenjski tisk« — Glavni in odgovorni urednik SLAVKO BEZNIK

GLAS

KRANJ, SREDA, 3. 11. 1965
CENA 40 DIN

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od 1. januarja 1958 kot poltednik, od 1. januarja 1960 trikrat tedensko, od 1. januarja 1964 kot poltednik, in sicer ob sredo in soboto

GLASILO SOCIALISTICNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

20 let novinarstva

Slovesnost v Beogradu — Aktiv novinarjev Gorenjske na delovnem pogovoru — V januarju na Jesenicah

»Tisk, radio in televizija so postajali čedalje bolj demokratična tribuna družbeno političnih organizacij, delovnih kolektivov in naših ljudi in so sodelovali pri opravljanju tistih nalog, ki so izvirale iz politike in koncepcije razvoja našega družbenopolitičnega sistema. Take naloge stoje tudi v prihodnje v še večji meri in v še bolj zapletenih pogojih naše gospodarske reforme pred našim novinarstvom.«

To so besede, ki jih je med drugim v svojem pozdravnem pismu izrazil tovariš Tito novinarjem Jugoslavije, ki so v petek, 29. oktobra na slovesni seji zveznega odbora Zveze novinarjev Jugoslavije praznovali dvajseto obletnico ustanovitve te organizacije.

V okviru te obletnice so se v soboto sestali tudi novinarji z območja Gorenjske. Njihov sestanek pa je bil, seveda, manj slovesen in bolj usmerjen v delovni dogovor, kakor pač zahtevajo razmere in konkretno uveljavljanje Titovih besed. Med drugim so

se dogovorili, da bodo odslej še bolj načrtno sodelovali vsi, ne le časnikarji dnevnega, periodičnega tiska, radia in televizije s tega območja, marveč tudi vsi, ki se poklicno, čeprav trenutno, ukvarjajo z obveščanjem delovnih kolektivov preko svojih glasil. Zlasti sedanji, novi pogoji gospodarjenja postavljajo novinarje pred nove, težke in odgovorne naloge, kar je omenil tudi tovariš Tito. V tem smislu tudi novinarji Gorenjske želijo več posvetov za izmenjavo stališč in za oblikovanje informacij o vseh dejav-

nostih dinamičnega gibanja na današnji stopnji razvoja.

Januarja, kot je med drugim domnjeno, se bodo novinarji Gorenjske znova zbrali na Jesenicah. K sodelovanju bodo povabili tudi uredništva naših sosednjih obmejnih listov — Slovenskega vestnika iz Koroške in Maturja iz Benečije. Novinarji Gorenjske so že doslej sodelovali s kolektivi teh uredništev. Toda nadaljnje sodelovanje naj bi bilo še bolj načrtno in konkretno v korist naših bralcev in poslušalcev s te in one strani meje.

Jesenice: SZDL o gospodarjenju

Jesenice, 2. novembra — Z današnjim dnem začne delovne konference po krajevnih organizacijah SZDL jeseniške občine, ki se bodo vrstile do 16. novembra. V pripravi na te konference, ki naj bi bile čim bolj konkretne, so vodstva teh organizacij same iz-

birale probleme, o katerih naj bi se pogovorili s članstvom. Značilno pa je, da se večina pogovora suče okrog novih pogojev gospodarjenja kar dokazuje, da se organizacije SZDL aktivno vključujejo v reševanje današnjih težav.

T.L.

ŽALNE KOMEMORACIJE OB DNEVU MRTVIH

Grobovi so oživel

Letošnji Dan mrtvih je praznovala Gorenjska še prav posebno slovesno. Ob dvajseti obletnici osvoboditve so se prebivalci skromno in s spoštovanjem poklonili spominu največjih junakov naše revolucije.

Največja prireditev je bila v Begunjah, kjer se je zbralo okoli 5000 ljudi. Kamniti spomeniki so zažareli v nešteti lučkah. Godba na pihala iz Lesc je dala še bolj svečan izgled temu slovesnemu snidenju. Večje komemoracije so bile še v Dragi in v Radovljici.

V Trzinu se je zbrala velika množica na centralnem pokopališču. Vrstile so se recitacije pionirjev ob spremljavi godbe na pihala. O pomenu padlih je spregovoril predsednik ZB NOV Tržič. Lepo vreme je pripomoglo, da je bila prireditev, ki je bila organizirana res izredno, nadvse uspešna.

Osrednja proslava v loški občini je bila v Dobjah nad Poljanami. Na obnovljenem grobišču 31 padlih (dva parti-

zana so prenesli v to grobišče prejšnji teden) se je zbralo veliko ljudi. V Škofji Loki je v komemoraciji, poleg gimnazije in osemletke, sodelovala tudi vojska.

V Kranju je bila glavna komemoracija na Trgu revolucije. Čez 100 ljudi se je na tem mestu poklonilo spominu padlih. Vse krajevne organizacije v občini so priredile manjše slovesnosti; te slovesnosti so bile sicer po obsegu manjše, a po pomenu so bile vse enakovredne.

Na jeseniškem pokopališču se je zbralo okoli 1500 ljudi. Petje in recitacije so slovesno odmevale med okrašenimi grobovi. Večja svečanost je bila tudi v Zirovnici.

V Kamniku in Domžalah so odšli ljudje v izrednem številu na grobove in spominska obeležja padlih. Vsak se je hotel pokloniti spominu svojca ali pa povsem neznanega junaka, ki je žrtvoval življenje za sedanost.

V poročilu se ne da niti približno zajeti vsega spoštovanja in hvaležnosti, ki jo je pokazala Gorenjska. Ne da se prešteti vseh, ki so se poklonili. Ob vsakem skromnem nagrobnem kamnu, ob vsakem grobu v oddaljenem hribovskem gozdu, prav povsod so se pojavile sveče in cvetje.

Posebno so se izkazali ob Dnevu mrtvih najmlajši. Oni so bili tisti, ki so vnesli življenje v najoddaljenejša kotičke Gorenjske. Obhodili so vse kotičke, poiskali vse grobove.

Taborniki, športniki, družbene organizacije, delovni kolektivi; vsi prav vsi so preživeli 1. november v eni misli — v zahvali in spoštovanju do tistih, ki so bili en dan ponovno v naši sredini. — po

POBUDA KOMUNISTOV

Člani zveze komunistov vseh treh kolektivov Elektro Kranj s proizvodno in distributivno enoto v Kranju ter v Zirovnici, so se pred kratkim zbrali na skupen pogovor o možnostih sodelovanja teh enot. Čeprav v pogovorih niso obravnavali konkretnih oblik, ker naj bi o tem skle-

pali samoupravni organi zainteresiranih kolektivov, pa so vendar omenjali, da bi v razporejanju tehničnega osebjaja, koriščenju proizvodnih zmogljivosti in v zadovoljevanju potrošnikov sploh, lahko z večjim sodelovanjem dosegli boljše uspehe, kar bi bilo koristno za kolektive in za potrošnike.

S SKUPŠČINE V RADOVLJICI

NIZKA PRODUKTIVNOST

zadržuje dohodke

Skupščina občine Radovljica je na minuli petkovi seji potrdila znižanje proračuna, ko so ga pred tem na zborih obravnavali tudi občani. Spremenjeni proračun predvideva za 6 % manjše dohodke in izdatke, tako da skupna proračunska vsota znaša milijardo in 245 milijonov dinarjev. Za 10 % so zmanjšali izdatke za komunalne zadeve krajevnim skupnostim, nadalje družbenim organizacijam, deloma tudi za kulturno dejavnost in socialno skrbstvo, obenem pa so povečali sredstva za zdravstveno varstvo, za podporo žrtvam, prizadetim v vojni in podobno.

Občani so na zborih izrazili nezadovoljstvo zaradi krčenja sredstev krajevnim skupnostim, ker so le te večji del denarja že porabile, tako da jim za nadaljnja dela do konca leta ni ostalo skoraj nič. Na zahtevo zborov občanov so na skupščini minuli petek izvolili posebno komisijo, ki bo ponovno proučila zadevo, kako trošijo denar družbene organizacije.

Zelo živahna in zanimiva je bila na skupščini razprava o tem, kako v delovnih organizacijah uresničujemo načelo delitve dohodka po delu. V ta namen so odbornikom pripravili pregled najvišjih, najnižjih in povprečnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. Zanimiva je bila pri tem ugotovitev, da v radovljiški občini še vedno prejema nad polovico zaposlenih manj kot 50.000 dinarjev osebnih mesečnih dohodkov. Pri tem so na skupščini upravičeno ugotavljali, da trimesečni prikazi osebnih dohodkov še niso dovolj realni pokazatelji, ker je veliko delovnih organizacij sezonskih. Ko je promet najbolj dinamičen, so tudi dohodki v nekaterih panogah, kot je na

primer trgovina, gostinstvo ustrezno večji, zlasti v poletnih mesecih. Vendar pa so z analizo hoteli ugotoviti gibanje osebnih dohodkov v času pred reformo ob koncu julija in kasneje. V večini delovnih organizacij še vedno niso uspeli dovolj spodbuditi ter sprostiti notranje sile in poslednje uresničevati delitev po delu, čeravno so prizadevanja že rodila uspehe. Osebnih dohodki pa pri tem še vedno zaostajajo za porastom življenjskih stroškov, ker produktivnost še ne raste dovolj hitro.

Zelo odločno so odborniki izrazili zahtevo, da je plačevanje strokovnega šolstva dolžnost celotnega gospodarstva. Povsem neupravičene so tiste delovne organizacije, ki se izmikajo tej obveznosti. Tudi izjem ne bi smelo biti pri tem, da bi na primer nekatera podjetja prispevala nižji odstotek kot druga ali pa da bi dajali le približno pavšalne zneske. Na seji so priporočali odbornikom, naj z osebnim vplivom pripomorejo v svojih delovnih organizacijah, da bi podpisale pogodbe s skupščino in zadostile obveznostim. Če tudi ti po-

novni pozivi in opozorila ne bodo pomagala, bodo take organizacije javno obsodili.

- J. B.

ZA DOMAČE TURISTE MANJŠA TAKSA

Manj komunalnih taks

v kranjski občini

Skupščina občine Kranj je na seji prejšnji teden sprejela nov odlok o komunalnih taksah. Po prejšnjem odloku so bile komunalne takse predpisane za glasbo v javnih lokalitih (razen za glasbo, ki se reproducira z mehaničnimi sredstvi), za vsako izobešeno firmo, za začasno prebivanje v turističnih krajih, za uporabo pločnika pred poslovnimi prostori in za pse; zdaj pa se bodo v kranjski občini plačevale komunalne takse samo za uporabo javnih pločnikov pred poslovnimi prostori in za začasno prebivanje v turističnih krajih — turistična taksa.

O turistični taksi je bilo na seji največ razprave. Dogovorili so se, da bo taksa enotna v poletni in zimski sezoni in v času med njima, ker bi v nasprotnem primeru zaradi krajevnih razlik in zaradi različnih možnosti za zimsko sezono morali določati takso v treh različnih višinah. Za polovico nižjo turistično takso pa bodo še nadalje plačevali jugoslovanski državljani, ki so v delovnem razmerju, in druge z njimi izenačene osebe (upokojeanci, invalidi in drugi) kadar so na letnem oddihu, zvezni in republiški zakon sicer ne predvidevata

več te olajšave, vendar v Kranju menijo, da je zaradi pospeševanja domačega turizma in večjega pritoka domačih turistov ta olajšava umestna. Novi odlok določa tudi še nekatere druge olajšave in celo oprostitve plačevanja turistične takse.

Za lastnike weekend hiše določa odlok pavšalno turistično takso v enkratnem letnem znesku; višina te takse je preračunana na 40-kratno prenočitev povprečno treh oseb vse leto po 150 din od osebe.

- a

so že doslej poslovala z izgubami. Po novem pa je še bolj kritično. Večina planinskih postojank je starih in terjajo obnove, popravil in nemalo, katere tudi modernizacije, saj je znano, da v planine in tudi visokogorske predele zahaja vse več planincev, in tudi turistov. Letos je bilo samo na Kredarici preko 12.000 obiskovalcev. Med temi je vse več tujcev. V novih gospodarskih pogojih pa so se neverjetno podražile gostinske storitve, zlasti oskrbovanje. Izračunali so, da je planinsko društvo Javornik plačalo povprečno za 1 kubični meter blaga prenesenega do Staniceve koče pod Triglavom kar 76.000 dinarjev. Zato ni čudno, da društva take zgodaj zapirajo svoje postojanke in se branijo imeti domove odprte preko zime.

Za letos so sklenili, da bodo domovi večinoma odprti ob državnem prazniku, 29. novembru, ob Novem letu in šolskih počitnicah. Nekaj jih bo odprtih ob sobotah in nedeljah, nekateri domovi pa bodo odprti preko vse zime (Dom pod Storžičem, Kofce, Lubnik, Krvavec, Goropeke itd.).

Kot delno pomoč za reševanje težav so se odločili za višje prispevke članstva. Tako bo nova članarina za pionirje 200 din, za mladince 500, za člane pa nad 1000 din. Naslednji XVI. posvet bo v Zelenikih. — R. C.

Ing. Boris

DVE IZMENI

v vrtcu »Rezka Dragar« v Stražišču

S 1. julijem letos je v Stražišču začela z delom vzgojno varstvena ustanova »Rezka Dragar«, ki je bila ustanovljena zaradi dolgoletnih potreb po varstvu in vzgoji predšolskih otrok, zlasti pa dojenčkov, v tem delu Kranja. Ustanoviteljica sta tovarna Tekstilindus, ki je v okviru svojega samskega doma zgradila tudi prostore za vzgojo in varstvo otrok, in skupščina občine, ki je vrtec opremila (2.800.000 din za pohištvo, premično opremo kuhinje, igrače, perilo). Nekaj denarja bo občina še dala za igrače, opremo garderobo za vzgojno osebo in za nekaj opreme za bolj higiensko vzdrževanje predvsem v oddelku za dojenčke.

Kljub temu, da je Stražišče izrazito delavsko naselje, da so že več let govorili o nujnosti po otroški varstveni ustanovi in da je bilo pred ustanovitvijo vrtca Rezke

Dragar pri krajevni skupnosti 80 prijav za varstvo otrok, pa je ta ustanova imela v oskrbi v juliju in avgustu komaj 14 predšolskih otrok in 4 dojenčke dnevno. Vzroki za to so predvsem poletni čas z dopusti in počitnicami starejših otrok, ki lahko popazijo na mlajše, razen tega pa so nekateri izrazili željo, da bi moral vrtec delati v dveh izmenah. O tem predlogu so razpravljali in od 13. septembra naprej obratuje vrtec od pol šeste ure zjutraj do sedme ure zvečer. Število otrok se je zdaj povečalo, saj jih je 50, od teh 13 dojenčkov; 33 otrok je iz delavskih, 17 pa iz uslužbenških družin.

Skupščina občine Kranj je na seji prejšnji teden sprejela ustanovitveno odločbo za vzgojno varstveno ustanovo »Rezka Dragar« v Stražišču.

- a

III.

To pomeni, da posamezen potrošnik povzroča določene stalne stroške ne da bi porabil kakršno koli energijo. V primerjavi z drugimi trgovskimi posli nastaja tu bistvena sprememba. Če trgovina po svojem kalkuliranem prometu izračuna velikost svojih skladišč, je ne more posamezen kupec presenetiti s svojimi zahtevami, ker si s spremembo zalog lahko pomaga iz zadrege, pri električni energiji pa vskladiščenja ni in olajšave so možne le v tem, da potrošniki po svojem načinu dela in po svojih navadah v različnih časih uporabljajo svoje naprave, tako da isti rezerviran kilovat lahko služi več odjemalcem, za katere lahko računamo, da ne bodo istočasno potrebovali energije.

Če bi upoštevali vse že našteje okolnosti, ki vplivajo na stroške proizvodnje in prenos energije in če bi hoteli vsakemu kupcu t.j. porabniku te energije pravično zaračunati te stroške, bi kaj kmalu ugotovili, da se stroški

Kako je kaj z elektri

stalno spreminjajo ne samo za odjemalce med seboj, temveč celo za vsakega posebej. Pomislimo samo na to, da lahko enemu in istemu odjemalcu prodamo enako količino energije enkrat iz hidrocentrale in drugič iz termocentrale, pa je že na dlani občutna razlika v ceni. Tak podoben način obračunavanja pa v gospodarstvu ni izvedljiv. Vsak potrošnik mora vsaj orientacijsko vnaprej poznati ceno, po kateri bo kupoval potrebno energijo. Zato moramo vselej računati z nekimi povprečnimi stroški oziroma cenami.

Če si sedaj malo ogledamo glavne elemente, ki vplivajo na višino stroškov in s tem tudi na prodajno ceno energije po eni strani in z druge strani tiste, ki pri potrošniku opravčujejo višjo oziroma zahtevajo višjo ceno, potem

lahko že po dosedanjem povedovanju rečemo, da bi imel pravico do najugodnejše cene tisti potrošnik, ki bi je imel energijo vse leto ne glede na delavnik ali praznik, vse ure od polnoči do polnoči, ki bi vsak trenutek prevzel vso razpoložljivo energijo in kateremu bi lahko po potrebi vsak čas ustavili dobavo brez posebne škode.

Najvišje stroške povzroča odjemalec, ki je zelo oddaljen od krajev, kjer so električne centrale, ki potrebuje sorazmerno veliko moč v kratkem času, ki obratuje s svojimi napravami v največji suši in poleg tega še v času dnevnih konice.

Takih dveh skrajnih primerov za najugodnejši in najneugodnejši odjem električne energije v življenju nimamo. Vsi odjemalci so po značaju svojih naprav, po načinu svo-

Gospodarske novice

ZALOGE MASLA IN SIROV

Veliki proizvajalci mlečnih izdelkov imajo dokajšnje težave s prodajo. Proizvodnja mlečnih izdelkov je namreč močno narasla, medtem ko se potrošnja zaradi povišanih cen ni zvišala, marveč je celo nekoliko upadla. Tako ocenjujejo, da je v skladiščih v vsej državi okrog 450 ton različnih sirov in okrog 350 ton masla. Računajo, da bodo zaloge v zimskih mesecih lahko znižali, ker se bo zmanjšal odkup mleka. Ponudba mleka se bo predvidoma zmanjšala tudi zaradi nižjih cen za mleko, ki naj bi začele veljati 1. januarja.

VREME IN JESENSKA SETEV

Oktober je bil v nasprotju s predvidevanji meteorologov zelo suh in zato plan jesenske setve, ki ga je postavil zvezni sekretariat za kmetijstvo (približno 2,1 milijon hektarov posejanih s pšenico), še ni uresničen. Do začetka prejšnjega tedna so v Srbiji posejali le okrog 43% predvidenih vršin; mnogo zaostajajo tudi v Vojvodini in Makedoniji. Računajo, da bodo prav zaradi izredno suhega oktobra še velike težave z realizacijo plana setve.

Potrebe gospodarstva

Za poklicno usmerjanje naše mladine smo naredili še vse premalo. Predvsem se nismo uspeli odpraviti nazora, naj gre vsak v šolo, pa čeprav družba potrebuje drugačno kvalifikacijsko strukturo ljudi in čeprav tudi interesi in sposobnosti mladih, ki so končali obvezno osemletno šolanje, niso vedno v skladu z zahtevo po šolanju, kakršno smo izoblikovali v letih po vojni. Menda bomo končno le prišli do spoznanja, da je poklicnemu usmerjanju mladine treba posvetiti več pozornosti, predvsem pa ob tem upoštevati tudi potrebe družbe, potrebe našega gospodarstva.

Poglejmo, kam se je v tem šolskem letu vključilo tistih 566 učencev, ki so bili ob vključitvi šolskega leta 1964/65 vpisani v 8. razred v osnovnih šolah v kranjski občini! V razne šole v kranjski občini se jih je vključilo največ — 355, in sicer 106 na gimnazijo, 49 v poklicno šolo Iskre, 35 v ekonomsko srednjo šolo, 34 v tekstilno srednjo šolo, 33 v tehniško tekstilno šolo, 22 v upravno administrativno šolo, 20 v administrativno šolo, 18 v poklicno gumarsko šolo, 16 v šolski center za blagovni promet in 2 v poklicno mlekarško šolo. V srednje šole izven Kranja se je vključilo 47 učencev. V delovne organizacije se jih je vključilo 119, takole za posamezne poklice: v podjetje Tekstilindus 5, za orodjarja 12, stronjega ključavničarja 13, vodoinstalaterja 9, mizarja 5, avtomatika 8, stavca 5, frizerja 3, za kuharja in natakarja 6, za šiviljo in krojača 8, za strugarja 8, za električno stroko 5, za 32 učencev pa podatki niso znani.

Po statističnih podatkih se je le četrtina učencev odločila za uk, za usposabljanje na delovnem mestu pa le 19

učencev; to so večinoma učenci, ki jih razmere silijo k takojšnji zaposlitvi, ki ne izpolnjujejo pogojev za nadaljnje šolanje, ki nimajo zagotovljenih materialnih možnosti ali tisti, ki niso dobili učenih mest za obrtno poklice. Zanimiv je tudi podatek, da je 35 učencev še vedno doma, 19 pa jih čaka še na delo, ker tudi gospodarske organizacije ne sprejemajo rade učencev, 11 učencev ponavlja osmi razred.

Struktura je zanimiva in še vedno kaže stare tendence, ki jih bo treba z resnejšim sodelovanjem gospodarskih organizacij in strokovnih šol začeti odpravljati. Anomalije, ki se pojavljajo prav zaradi nenačrtnega izobraževanja in nevsklajevanja interesov šol in gospodarstva, nam že delajo sive lase, prav v tem pogosto lahko iščemo vzrok za napake in slabosti, zato takega dela ne bomo mogli več tolerirati.

Zanimiv in poreč pa je še drug problem: v nižjih razredih osemletke je v šolskem letu 1964/65 dovršilo šolsko obveznost 489 učencev; 80 jih je šlo v uk, 18 jih je ostalo

doma na kmetiji in 18 doma, kjer ni kmetije, 11 se jih je za delo, nekaj jih ponavlja zaposlilo, 42 je prijavljenih 6., 7. in 8. razred, 160 jih po zakonu nadaljuje šolo itd. Tudi to vprašanje bo treba temeljito proučiti in storiti

vse potrebno, da bi vsakdo vsaj osemletko uspešno končal, kajti brez nje skoraj ni drugačno pot do kvalifikacije, nekvalificiranih delavcev pa bo naše gospodarstvo potrebovalo vse manj. —t

Ja, sedaj pa je Janez že tako visoko, da bo res treba pogledati, kaj bo iz tega nastalo

S SEJE SKUPŠČINE OBČINE KAMNIK Popravljen proračun

Po precej dolgih in temeljitih razpravah na različnih forumih je skupščina kamniške občine v četrtek prejšnji teden sprejela rebalans proračuna za leto, po katerem bodo skupni proračunski dohodki manjši za 107,668.000 din (za 10,9%); znižajo se torej od prvotno predvidenih 992,300.000 din na 884,632.000 din.

Merila za znižanje oz. zvišanje proračunskih sredstev posameznim koristnikom niso bila linearna, ampak so upoštevali vse okoliščine v številnih razpravah o predlaganih znižanjih oz. zvišanjih. Najbolj občutno bo prizadeta dejavnost družbeno političnih organizacij in društev, dejavnost državnih organov, krajevnih skupnosti in komunalna dejavnost.

Skladu za šolstvo bodo proračunska sredstva znižali za 5,4% (od 374,118.000 din na 354,118.000 din). To je sicer v nasprotju s stališčem družbeno političnih organizacij, vendar skupščina občine meni, da drugače ne bi mogla uravnovesiti svojega proračuna, zato mora poseči tudi v sredstva, ki jih je namenila šolstvu in s katerimi je hotela v znatni meri izboljšati

njegov materialni položaj. Iz družbenega sklada za šolstvo se v kamniški občini razen štirih osnovnih šol financirajo še glasbena šola, gimnazija, otroški vrtec, dijaški dom in delavska univerza. Iz namensko zbranih sredstev gospodarskih organizacij pa pokrivajo obveznosti do medobčinskega sklada za financiranje strokovnega šolstva v Ljubljani. Žal pa so gospodarske organizacije doslej pokazale za to premalo razumevanja; saj vse še niti niso podpisale pogodb.

Ostalam koristnikom se po rebalansu proračunska sredstva znižajo od 5 do 20%, za 6,8% (od 44,140.000 na 41,160.000 din) pa se zvišajo sredstva za socialno skrbstvo, in sicer predvsem zaradi zvišanja socialnih podpor. —t

Valenčič:

ko na Gorenjskem?

jega dela, po kraju obratovanja in po svojih življenjskih navedbah razporejeni nekeje med tema skrajnostima.

V življenju ne moremo uporabiti do podrobnosti izdelanega stroškovnega obračuna za posameznega odjemalca, moramo se zadovoljiti s povprečnimi izračuni stroškov, s skupinami odjemalcev in s tarifami za posamezne skupine. Kakor v vsej trgovinski praksi, tako velja tudi tu načelo, da ima prednost tisti, ki stalno kupuje, ki kupuje velike količine, ki kupuje zlasti takrat, ko je blaga dovolj na razpolago in ga drugi ne jemljejo ter tisti, ki nima prevelikih zahtev glede kakovosti blaga.

Če smo se doslej pogovarjali o splošnih načelih glede preskrbe z električno energijo, o stroških v tej zvezi in o cenah za pro-

dajo energije, si pa sedaj oglejmo, kakšen je danes položaj na Gorenjskem. Da bi nam kdo ne očital, da ne poznamo osnovnih zemljepisnih pojmov naše domovine, povejmo, da mislimo pod pojmom »Gorenjska« predvsem na področja občin Jesenice, Radovljica, Trzin, Kranj, Skofja Loka in na medvoški del občine Ljubljana-Siška. Ta Gorenjska ima javne in industrijske elektrarne, poleg njih pa še nekaj manjših, zasebnih. Javne elektrarne so v Medvodah, Mostah, v Bohinju (Savica), Kranjski gori, Pristavi, Kranju, Cerkljah, Skofji Loki, Rudnem in na Fužini, industrijske imajo Železarna Jesenice, Bombažna predilnica in tkalnica v Trzinu, Tekstilindus v Kranju, Standard v Kranju, Oljarica v Britofu, Niko v Železnikih, Plamen v

Kropi in še nekaj je takih.

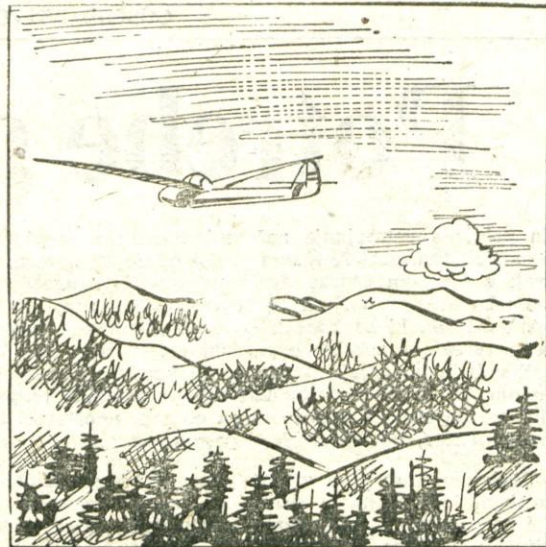
Povprečno proizvedejo javne elektrarne na Gorenjskem letno 186.000.000 kWh električne energije. Industrijske centrale služijo za kritje lastnih potreb in ne oddajajo energije drugim odjemalcem. Po večini podjetjem te količine ne zadoščajo in morajo kupovati energijo iz javne mreže. Za izdelavo energetske bilance tudi proizvodnja industrijskih central ni tako bistvena, če pri sestavi skupnih potreb izpustimo tisti del za industrijo, ki ga ta sama pokriva iz lastnih central. Zgoraj navedena letna proizvodnja javnih central je več ali manj stalna, saj je določena z zgrajenimi zmogljivostmi posameznih central in jo spreminjajo le vsakoletne razlike v vodnih količinah. Za srednje mokro leto je podana številka dovolj točna za nadaljnji izračun.

POPRAVEK

V prejšnji številki Glasa je pomotoma izostalo naslednje besedilo na koncu sestavka: »Vsoto 350.000 din.«

85. Pokazalo se je, da je Peter slabo presodil razdaljo. Poletel ni niti polovico poti, višina pa se je naglo manjšala. Treba bo misliti na pristanek in si izbrati primerno mesto, kjer bo lahko pristal tudi Branko z motornim letalom. Pogledal je navzdol. Letel je nad nizkim gričevjem. Sem pa tja se je pojavila kakšna jasa, toda za pristanek neprimerna. Tam naprej proti jugu pa se je kakor v posmeh naphoval in rastele kumulus.

86. Peter ni več mislil nanj. Tudi, če bi mu uspelo priti do njega, bi bil že prenizko, da bi ga vzgornik še lahko potegnil s seboj. Samo majceno zeleno liso bi potreboval, čisto majhen travnik! Saj vendar mora biti nekje malo ravnice. Pogled mu je mrzlično begal po valoviti površini pod njim. Gozdovi povsod sami gozdovi, od sonca ožarjeni, prijetni, hladni. Toda njihova gosta drevesa so pomenila konec za letalo.

87. V globoki sofesi je zagledal cesto. Vsa zveržena se je vijugala med pobočji. Peter je vedel, kako tvegan bi bilo letanje na njej. A kaj mu še preostane drugega? Zaokrožil je nad sotesko in iskrica upanja mu je bila. Ob cesti so v dolgi vrsti, podobni mravljam, strleli brzojavni drogovi. Potrgali so mu lepe- mu Triglavu krila kakor mušici.

88. Petru so potne kaplje silile v očesni jameci. Višnomer je naglo lezel navzdol. Vsako sekundo je letalo zdrknilo za sedemdeset centimetrov niže, sekunde pa so se vrstile, vedno nove. Se minuto, morda dve, potem bo zahreščalo in se zdrobilo tudi to nesrečno kazalo, ki nikakor noče razumeti, da Peter ne more pristati. Zaman se je na vse strani oziral po rešitvi. »Zakaj se nisem vrnil na letališče, dokler je bil še čas!« je obupano pomislil.

Gorenjski kraji in ljudje

SODELUJTE! DOPISUJTE!

Z rubriko »Gorenjski kraji in ljudje« smo v Glasu komaj začeli in zato še ni dobila svoje prave oblike. Upamo pa, da bo postala zanimivo branje — z vašim sodelovanjem!

Razen uvodnih misli, kjer smo skušali upravičiti tako pisanje, smo doslej pisali o lesenem hlevu v Poženiku, o prekrivanju slamnate strehe in nekaj o spravi krme za prašiče. Zdaj pa bi bilo že zelo zanimivo slišati vas, dragi bralci, zanimivo bi bilo prebirati vaša pisma, kjer bi nam sporočili:

— Kje še imajo lesen hlev, kdaj so ga podrli in naredili izidnega, pa kje se še morda neposredno iz bivalnih prostorov hiše (iz veže) pride skozi vrata v hlev, kakšen ta hlev je itn.?

— Kdo v vašem kraju še zna prekrivati slamnate strehe? Kako se pripravljajo in imenuje slama, ki se za to uporablja? Kako prekrivanje poteka in kako se imenujejo posamezna orodja, ki jih kro-

vec uporablja pri delu? Koliko slamatih hiš, podov, šup, čebelnjakov itd. je še v vaši vasi? Ali jih prekrivajo s slamo, če je streha že slaba? Kdaj ste v vašem kraju v glavnem opustili prekrivanje hiš in drugih zgradb s slamo? Ali ste včasih morda kozolce prekrivali s slamo ali z deskami? Ali so še danes kozolci prekriti s slamo? Kaj stari ljudje menijo o kvaliteti slamnate strehe? Kakšne pregovore, reke, navade poznajo z njo v zvezi? Ali še sejete rž za izdelovanje škopnikov za slamnate strehe? Ste rž že opustili (kdaj?) ali pa jo za moko še uporabljate?

— Kaj pridelujete za prašiče, kam repo, peso, korenje, kolerabo spravljate? Kako imenujete prostore za spravilo teh pridelkov (klet, jama,

zasipnica itd.)? Česa ste več pridelovali včasih, česa danes? Do kdaj morajo biti posamezni ti pridelki pospravljani? Kako delo poteka (povejte vse z domačimi besedami)? Ali repnek, pesnek itd. obešate v kozolec in za kaj ga potem uporabljate? Kako posušenega imenujete? Kako pripravljate zasipnico, kje, kako velika mora biti?

V prihodnje vam bomo tako vprašanja sproti posredovali. Če boste odgovarjali nanje, če boste pisali, kako je z vsemi obravnavanimi stvarmi v vašem kraju, bo kotiček »Gorenjski kraji in ljudje« postal zanimiv, kajti vaša pisma bomo objavljali. Zlasti učenci v šolah in dijaki bi lahko marsikaj zanimivega sporočili; vprašajte doma ali pri sosedu in nam pošite na naslov: »Glas, Kranj, Cesta Staneta Zagarja 27«, pripišite pa še »Za rubriko Gorenjski kraji in ljudje«. Pričakujemo vaša pisma.

PANORAMA

Prebitje zvočnega zidu na tleh

Donald Campbell, svetovni hitrostni rekorder na tleh in v vodi, bo skušal na tleh doseči hitrost zvoka. Nedavno

Draga svatba

Svatba bagdadskega kalifa Mamuna (786 do 833) in hčerke njegovega velikega vezirja Burane je znana kot ena izmed najdražjih v zgodovini. Ves čas, 48 ur, so padali skozi odprtine v stropu na tla biseri, ki naj bi predstavljali umetni dež. Cenijo, da bi bila danes vrednost teh biserov 15 milijonov dolarjev ali 18 milijard 750 milijonov dinarjev.

izjavil, da namerava voziti Sinjo ptico, ki bo imela reaktivni motor s hitrostjo več kot 1350 km/h. Upa, da bo to dosegel v prihodnjih treh letih.

Nova Sinja ptica bo po vsej verjetnosti dolga 6,7 metra, široka 3,3 metra in visoka 0,6 metra. Poganjal jo bo reaktivni motor s potisno močjo 4500 kg. Avtomobil bo tehtal okoli 1800 kg in bo le za tretjino večji od povprečne limuzine srednje velikosti.

Donald Campbell bo med vožnjo sedel v tapacirani in ojačani kabini, ki bo popolnoma samostojen del vozila.

in tako izdelana, da bo Campbell v primeru nesreče odletel iz vozila in se nato spustil s padalom, ki se bo avtomatsko odprlo.

S kroglo v srcu

Italijan 69-letni Giuliano Serravalli živi že petdeset let s kroglo v srcu. Vse do pred kratkim sploh ni vedel za obstoj te kroglice, ki izvira iz prve svetovne vojne. Ker ne čuti nobenih težav, so mu zdravniki odsvetovali operacijo. Novico o tem medicinskem čudežu je sporočil neki udeleženec zdravniškega kongresa v Ferrari.

razvoj dogodkov, ki obetajo postaviti pretirane načrte zahodnonemških politikov v realnejše okvire.

V zadnjih dneh so prav zato začeli uporabljati najtežje orožje zoper tako francosko politiko. Oglasil se je namreče »veliki brat« onstran velike luže. Na posebnih internih konferencah v ameriškem zunanjem ministrstvu so ostro napadli Francijo. Urednikom največjih ameriških časopisov, radijskih in televizijskih družb so dali na voljo neštete »dokumente« o škodljivih politiki Francije.

S to gesto začjenja »zahodni svet« gonjo zoper enega svojih partnerjev. Kriza v zahodnem svetu je tako dobila nove dimenzije. Prav zanimivo bo spremljati njen razplet. ABC

LJUDJE IN DOGODKI

Kazen za neposlušnost

Francija postaja neposlušen otrok zahodnega sveta. Petorica članov evropske gospodarske skupnosti je kljub pozivom zamenjala francosko delegacijo. Francija ni hotela priti na zasedanje, ker se ne strinja z »evropsko« politiko ostalih partnerjev, predvsem Zahodne Nemčije. Tudi kar zadeva obrambo »svobodnega sveta, ima Francija samosvoje nazore. Vendar o vsem tem ne bi podrobneje razglabljali, ker to ni naša tema.

Osnovno je, da Francija vidi v »evropskih« ustanovah možnost za še večje uveljavljanje ameriškega vpliva. Vse nadnacionalno naj bi po

mnenju Francije postalo ameriško. Zato se Francija s temi načrti ne strinja in trdovratno brani svojo samostojnost.

To je — preprosto povedano — tudi poglavitni vzrok za ohladitev odnosov med Zahodno Nemčijo in Francijo in hkrati povod za treznejšo politiko Francije do tretjega (neangažirane) in vzhodnega (socialističnega) sveta.

Prav te dni se mudi na obisku v Sovjetski zvezi francoski zunanji minister Couve de Murville. O stikih Francije s Poljsko in ostalimi državami pa smo že poročali. Zahodna Nemčija z vznemirjenjem gleda na tak

Anekdote o Fontenelli

Fontenell (1657—1757) je bil filozof, ki je bil poznan po domislicah.

Nekega mrzlega zimskega večera bral Fontenelli svoje pesmi in prosil za mnenje.

»Moj bog,« je vzkliznil Fontenelli očenj v tvojih pesmih ali pa tvojih naju vsaj zeblo ne bi!

Fontenella so vprašali, kakšno lepim in dobrim.

»Dobro,« je odvrnil Fontenella, »zati, lepega ni treba.«

Mlada dama je sprejela Fontenella zelo zgodaj jutraj.

»Zaradi vas sem tako zgodaj vstala,« je dejala. »Da, toda kaj mi to koristi,« je vzdihnil Fontenelle, »ko pa zaradi drugega ležete.«

»Tri stvari so,« je dejal Fontenelle, »ki sem jih zelo ljubil, a jih nisem razumel: glasba, likovna umetnost in žene.«

Dama, ki je bila približno njegovih let, je nekoč dejala Fontenelli:

»Zdi se mi, da naju je smrt pozabila.« Fontenelle je položil prst na usta: »Psst!«

MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA

»Cez praznike?« se je mati pokrižala.

»No, potem ni tako hudo,« se je oddahnila babica.

Tudi Stefi je tako mislila.

Franc dela. Mora. Vnaprej ni mogel predvideti, da bo lastnik zbolel in da ga bo prosil, naj mu uredi stvari.

»A velika noč?«

»Prav tako bo minila. Delo je delo. In Franc ni svoj gospodar.«

In res ni bil. Nad njim je gospodaril nekdo drug, mnogo močnejši kakor tisoč Stöcklov.

Ta gospodar je bila Anna.

3

Ruševine. Med njimi se dviga stara bazilika sv. Petra in Pavla. Francu se zdi kot nagrobnik nad grobom mesta, ki je izumrl že pred pol tisočletja. Sem se je zatekel, ko je opoldan med izletniki, ki so prišli v Milje iz Trsta, zagledal tudi Jaschkeja z družino. Ni se hotel srečati z njimi. Bal se je, da bi ga Jaschke ali pa njegova žena izdala Stefi, kje sta ga videla.

Zdaj je tu. Stefi in Slavko sta ga včeraj zamenjala v Borjani. Misel na ženo ni prijetna. Preveč vsiljivo se mu vrinja med misli na Anno, ki ga je povabila, naj jo nocoj, ko bo sama, obišče v njeni vili. Popolnoma je pozabil, da ima Anna vilo v bližini Milje. Zato se je začudil, ko jo je srečal v četrtek v pristanišču. Pravzaprav sta bila oba iznenadena in se čudila, da se nista srečala že prej. Anna je že predlanskim prebila nekaj mesecev v svoji novi vili. In tudi lansko poletje je bila tu, dokler ni na jesen z možem odpotovala v Italijo, San Remo, odkoder sta se pred nedavnim vrnila. Mož bo danes odpotoval na Dunaj. Spremila ga bo do Trsta. Zvečer se vrne sama.

In sama bo vse do junija. Torej se bosta lahko večkrat videla. Samo previdna bosta morala biti in se ne kazati pred ljudmi.

Tako je govorila. Več se nista utegnili pomeniti. Zato pa se bosta lahko nocoj, ko ga je povabila naj jo zvečer obišče v vili, ki se po lepoti in razkošju prav nič ne razlikuje od vile Zindis kneza Ludvika Salvatorja.

Cudna je Anna. Govorila je lahkotno in neprisiljeno, kakor da sta se razšla šele včeraj. Pa bo čez pet mesecev že tri leta, ko sta se zadnjič srečala na Schlossbergu nad Grazom.

Da, čudna je. A zakaj naj bi bila drugačna? Bila je kakor njeno življenje, ki je potekalo brez pretresljivih dogodkov, in ne kakor njegovo, ki so ga dogodki strli v ruševine. Kaj bi rekla, ko bi zvedela za njegov zaplet z Josefino ali za njegov poraz v Hartbergu. Morda bi ga zaničevala ali pa bi samo zamahnila z roko, češ, kaj bi s takimi malenkostmi. Ni poznala njegovega trpljenja. Najbrž bi mu ne verjela, da se je njegovo življenje v tem času spremenilo v čuden kaos ruševin.

Pravzaprav se je ta kaos, ki ga čuti v sebi, začel z dnem, ko se je Anna odločila, da se poroči s starim bogatim Bauerjem. Ali se ni zaradi nje potem poročil tudi sam, da bi ob Stefi pozabil na svojo ljubezen do Anne. Ko bi ostal sam, bi mu bilo danes lažje. Bil bi Annin skrivni ljubinec in bi ga sedaj ne mučilo neprijetno občutje, da pripada mnogo bolj ženi in otroku kakor Anni.

Morda bi tega ne čutil, ko bi mu Slavko zadnje čase tako zelo ne prirasel k srcu. Iz njega bo napravil človeka, kakršen sam ni mogel postati. Slavko je bister deček. Svojo bistrost je podedoval po njem. Njegove talente, ki jih sam ni mogel razviti, ima. Učitelj ga hvali, da je najboljši v razredu. Sinov uspeh je tudi njegov uspeh. V uteho mu je, v edino uteho, brez katere bi ne mogel ne delati ne živeti.

ŽE PA

107

Snaha je lahko srečna, ker je mož zapustil. Kadar jo je zapustil, jo je zaradi dela. Delat je mož in za otroke, a mu ni bila nikoli dovolj hvaljezna. »Ko bi bil mož tak, kakor je moj sin in bi me ljubil, kakor moj sin ljubi, bi bila do moža mnogo bolj ljubezniva kakor tale tujka, ki jo je zapustil k hiši.«

Babica je snaho včasih še vedno imela za tujko. Tudi zdaj je ni rada videla na pragu. Motila jo je, da bi bila sama in kot prva sprejela Stefankinega moža. Vprašala mu ne bo hotela povedati svojih misli.

V hišo naj gre, da se ne bo prisrčno spopadla.

»Pa vi popazite! Ali pa ne godrnjate! Jezik ima. Hudi jezik ima! Na starost je že morala vedeti, da se tako ne govori z moževno materjo. Tako razmišlja babica, a molči, ker ji je to nevarno.

»Pa saj ga ni!«

Kaj pravi snaha? Da ga ni? Zares! Stefanka, Slavko in Anton so bili sami. Pa ne da bi se spet ponovilo? Zakaj ga ni?

Stefanka molči. Sele v hiši pove, da je prišlo tudi Francovo pismo. Tiskarnar Stöckel je praznike delal.

Po Prešernovih stopinjah

Ta sestavek bodi posvečen spominu na pokojnega profesorja Vilka Rusa, iskrenega prešernoljubca, ki ga je prav v teh dneh prekrila jesenska ruša. Poslej bomo tako pogrešali njegovih bistrih pripomb in hrabrečih vzpodbud...

Ernestinin grob

Za žalostni Dan mrtvih imamo vendarle vedro sporočilo, ki bo gotovo zanimalo pesnikove častilce: grob Prešernovega otroka je še ohranjen! Na ljubljanskih Žalah, parcela 57, vrsta 13, grob 11, počiva, doslej še neprekopana, Ernestina Jelovškova! Umrla je 3. decembra 1917 v starosti 75 let.

Na le za silo oskrbovani gomili raste zimzelen, ob vzglavju pa že precej razrasla cipresa. V senčnem zavetju pod njo je na poševno grajenem podstavku iz umetne kamna pritrjena siva marmorna plošča v velikosti 40 x 30 cm.

Napis na nagrobniku se ne da več prav lahko prebrati, bolj se da otipati. Očitno je, da so bile črke nekoč pozlačene, a jih je čas zlizal tako, da so zdaj le še rahlo vdolbene. Napis pa je tale:

ERNESTINA
JELOVSEK
* 18. 12. 1842
† 3. 12. 1917

Prijazna smrt, predolgo se ne mudi.
Ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta,
ki pelje nas iz bolečine mesta
tje, kjer trohljivost vse verige
zgrudi.

Spričo tega naključnega odkritja, ki mu je utrl pot Bajukov »Vodnik po ljubljanskih pokopališčih« (stran 21), izšel l. 1930 v dveh delih, kar zares preseneča dejstvo, da grob doslej, torej celih 48 let, ni bil prekopan. Tembolj je obzir hvalevrednejši, ker je prav v starem delu žal vsak prostor tako iskan in dragocen. Komu se moramo zahvaliti za to res pietetno gesto in skrb, bomo morali še ugotoviti.

Toda že obstoj te, doslej še nedotaknjene gomile, zbujala v nas določeno zadostje. Zato smo hoteli kamen oteti pozabi in napis znova pozlatiti — a kamnosek ni mogel naročila izvršiti. Treba bi bilo namreč črke poglobiti; nekatere celo znova vklesati — a to bi bil le presmel poseg; zato dobra namera še ni uspela.

Preselitev v Prešernov gaj

Skrb za grob pesnikovega otroka pa nam je vzbudila

drug, morda drzen, a vendarle premišljen predlog: preselimo ta grob z nagrobnikom vred v Kranj, v bližino Prešernovega neiztrohnjenega srca!

Tako bi končno Tinka, kot jo je ljubeče klical, prišla k svojemu očetu. Nikoli nista skupaj živela, naj vsaj spita blizu, drug ob drugem.

V neki bojazni, da ljubljanski in kranjski Zavod za spomeniško varstvo ne bi soglašala s tem prenosom iz Ljubljane v Kranj, smo povprašali o tem in dobili — pozitiven odgovor.

Saj v bistvu zares ne gre za kako metafizično ekshumizacijo. Gre bolj za preselitev kulturno zgodovinskega spomenika — nagrobnika, ki bi utegnil na Žalah propasti in se izgubiti. V Kranju pa bi v Prešernovem gaju bilo edino pravo mesto tudi za poslednji Ernestinin sen.

Tembolj, ker smo kar nekako dolžni storiti to pietetno gesto do pesnikovega otroka, ki je v Ljubljani bridko sam komajda živorel. Kdaj pa kdaj je Ernestino obiskala kaka ljubljanska »narodna dama«, povabili so jo kot častno gostjo celo k odkritju ljubljanskega Prešernovega spomenika — toda umreti je moral pesnikov otrok le v mestni ubožnici... Bilo je to l. 1917, torej že v času, ko Prešernova veličina ni bila več sporna. Kljub vojni, ki pa je tedaj že h koncu šla, bi ljubljanski literarni veljaki le lahko bolje poskrbeli za Ernestino. Da ji ne bi bilo treba, skoraj popolnoma oslepel in do kraja zagrenjen, jesti kruh ljubljanskih mestnih ubožcev...

»Odkópan pevec...«

Pisali smo že, da je bil Prešeren sprva drugje pokopan, kot je sedaj. Tu, kjer spi sedaj, je bil urejen grob in postavljen nagrobnik šele po prekopu, ki je bil opravljen v dneh med 12. in 24. junijem leta 1852. Prej pa je pesnikovo neiztrohnjeno srce počivalo v gomili ob zidu, takoj na desno stran od vhoda na pokopališče.

Dvoje dokazov imamo, da je bilo res tako: obisk čebelarja Jerneja Levičnika leta 1850 in sporočilo pesnice Josipine Turnograjske v dnevniku iz l. 1851.

Levičnik je, razočaran, ker je našel na grobu le beraško znamenje, črn lesen križ, napisal v »Carinthij«: na pokopališču v Kranju se je veliki pevec pridružil drugim ranjanim; »grob njegov je na desno roko, kmalu ob vhodu; prejšnje leto je dobil »sebe vreden spomenik.«

Turnograjska, ki je skupaj s svojim zaročencem dr. Lovrom Tomanom obiskala pesnikov grob 8. avgusta 1851, je zapisala v svoj dnevnik: »Bila sim na grobu neumerjočega Prešerna. Zelena travica pokriva njegovo zapuščeno gomilo. Čern, lesen, reven križec stoji na njoj — žalostno znamenje kranjske rodoljubnosti. — Bila je gomila zapušena — najbolj revna na pokopališču.«

In še en zanesljiv podatek, ki priča o prvem grobu in »spomeniku« na njem, je tole Bleiweisovo potrdilo: »Za začasni spomenik na grob dr. Prešerna v Kranju, ktere sim dal na obče želje mesec kimovca 1849 mu postaviti, sim prejel iz zato nabrahan denarjev po gosp.

Tu, pod to rušo, je bil prvi grob Prešernov od 10. 2. 1849 do 18. 6. 1852

Hkrati pa bi bilo kar prav tudi sedanjí grób dostojneje urediti. Zdaj vendar hodimo po Prešernu! Pred nagrobnikom bi morala biti vsaj vedno vrtnarsko negovana cvetlična gredica. Seveda ne v obliki groba, pač pa v iztegnjenem polkrogu, četudi na račun sedanje, le preširoke poti.

Bernekarjev vodnjak

Znova načenjamo vprašanje o rešitvi dragocene umetnine v Kranju. Kar takoj moramo povedati, da so vsa de-

Nekdanji Bernekarjev vodnjak v Kranju

Brusu 3 gld 5 kr. — V Ljubljani: 19. 9. 1849.«

Po prenosu Prešernovih zemskih ostankov v nov grob ob osrednji pokopališki poti, je bilo seveda prvotno mesto pozabljeno in uporabljeno za pokopavanje drugih mrtvih. Zdaj, ko pa je vse staro pokopališče preurejeno v lep brezov gaj, bo pač prav, če bomo oni prostor, ki je prvi vsrkal pesnikove zemске moči, nekako povelicali in označili s cvetlično gredo. Na pokopališki zid ob gredici pa bo pritrjena bela marmorna tablica s pozlačenim napisom:

la znamenitega slovenskega kiparja Frana Bernekarja spomeniško-varstveno zaščiten; to se pravi, da se ne smejo brez odobritve preprodajati ali izvoziti v inozemstvo, lastniki pa morajo paziti, da se umetnina ne kvari ali poškoduje.

Zdaj leži figuralni del vodnjaka v Majdičevi kleti poleg starega sodišča v Kranju. Do prihoda okupatorja je vodnjak s spomenikom praškega Nepomuka še stal pred sodiščem. Za ozadje je imel skupino negovanih srebrnih jelk. Posrečena lokacija vodnjaka je sicer puščobni kot

ob prometni cesti zares poživljala.

Le kdo bi uredil to stvar z Majdičevimi dediči? Prav enako vprašanje si moramo postaviti tudi glede velikega Zajčevega marmornega reliefa v Majdičevem rodbinskem mavzoleju. Saj so tudi dela nekoč tako slovitega kiparja Ivana Zajca pod javno zaščito!

Pa bi nas utegnil kdo apostrofirati, češ le kaj vedno znova in znova načenjamo taka vprašanja, kot sta ti dve. Ali pa, ko ponovno opozarjamo na skrajno perečo potrebo po zaščiti in konservaciji spominskega obeliskosa Josipine Turnograjske pred gradom Turn nad Preddivorom. Pa na Pintarjev nagrobnik, na Valjavčovo ploščo na Sr. Beli, pa na nagrobnika s Prešernovimi verzi v Smartnem.

Hoteli bi opozoriti na pri nas docela neznan kulturni turizem. Ne le pijačo, jedajo in posteljo — še nekaj žlahtnejšega moramo nuditi in se s tem sami afirmirati. Kranj bi mogel postati čudovit in mikaven cilj ali pa le zanimiva postaja daljnih popotnikov. Plemenito staro mestno jedro z nadihom romantike preteklega stoletja, obdano s sveže in sodobno urejenimi obrobniimi naselji pa z zasneženimi gorami v ozadju! Le kje bi bilo potem lepše in slovenskim srcem bolj ljubo mesto, kot bi bil Prešernov Kranj?

Ni treba iti daleč, da vidimo, kako drugje taki reči strežejo: ves Salzburg (Solnograd) je skozi vse leto v znamenju Mozarta! Sicer ni nujno, da bi sosede v vsem posnemali, v marsičem pa so nam lahko le v dober vzgled. Predvsem v smislu za kulturnejši turizem!

ČRTOMIR ZOREC

Osnovna šola Predoslje

pri Kranju
razpisuje delovno mesto
RAVNATELJA šole

Pogoj: visoka, višja pedagoška izobrazba ali srednja z večletno prakso.
Nastop službe takoj.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 70. letu starosti zapustil naš dober oče, mož

JANEZ BURGAR
Jakopov ata

Pogreb bo v sredo, 3. novembra 1965 ob 16. uri v Vodich.

Zalužóči: žena Marjana, sin Jože z ženo Anico

prodaja

Prodaj večjo količino bukovega oglja. Nasl. v ogl. odd. 5707

Prodaj kravo po izbiri. Praše 8, Kranj 5708

Prodaj 400 kom žilindrine opeke. Kovor 70, Križe 5709

Prodaj osebni avto »Taurus M-15« 80 km po generalni. Prevodnik Janez, Brode 10 Šk. Loka (Poš. dolina) 5710

Prodaj dve kravi po izbiri. Tupaliče 30, Predvor 5711

Prodaj 13 tednov brejo svinjo. Sp. Otok 9, Radovljica 5712

Ugodno prodaj dobro ohranjeno spalnico z vložki. Nasl. v ogl. oddelku 5713

Prodaj kompletne levi vzdoljni štedilnik. Marn, Jezerska c. 136, Kranj 5714

Prodaj kravo, dobro mlekarico. Brezje 46 5715

Prodaj mešalno pipo in tuš za kopalnico. Kranj, Gorenjesavska 53 5716

Pocenil prodaj skedenj, krit s strešno opeko v zelo dobrem stanju. Naslov v ogl. oddelku 5717

Ugodno prodaj fiat 750. Ogled popoldan. Nasl. v ogl. odd. 5718

Prodaj gramofon z ojačevalcem, plošče in tranzistor-ski magnetofon. Ropret, Dvorje 51, Cerklje 5719

Prodaj 12 mesecev starega bikca. Pfajfar Ivanka. Sr. Dobrava 10, Kropa 5720

kupim

Kupim tračno žago (pont žago). Vengust, Valburga 40, Smlednik

iskalci

Iščem opremljeno sobo v okolici Šk. Loke. Nasl. v ogl. odd. 5721

Zahvala

Ob izgubi našega dragega in nepozabnega moža, očeta, dedka, brata

AVGUŠTINA PERNE

se za sočustvovanje, izraze sožalja, cvetje in spremstvo k zadnjemu počitku, najiskrenejše zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, prečastiti duhovščini in še posebno g. Blaju za poslovljni govor, delovnemu kolektivu aerodrom Brniki, osnovni šoli Cerklje, Iskra Kranj, Elektrarna Sava ter občinski zvezi za telesno kulturo TVD Kranj in pevcem. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Družina Perne

Splošno gradbeno podjetje

»GRADIS«

Ljubljana

PRODA

lesene stanovanjske montažne barake, leseno montažno barako z jedilnico in kuhinjo

ter komunalni inventar (postelje, garderobne omare, mize, stole itd.)

Informacije v nabavno-prodajnem oddelku centrale, Ljubljana, Korytkova 2, telefon 310-560, 313-566.

Zahvala

Ob smrti mojega moža

CELAR JOŽETA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so z nami sočustvovali, poklonili cvetje in ga spremlili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem za pozornost sosedom in Črčkovim, kolektivu Kmetijsko živilskega kombinata, družini Skodlar in gospodu župniku. Vsem iskrena hvala.

Zahvala žena z otrokom ter ostalo sorodstvo

Podjetja - ustanove ZGP

Mladinska knjiga

KRANJ, MAJSTROV TRG 1

vam nudi

v svojem posebnem oddelku — pisarniškem servisu pisalne in računske stroje, pisalni in pisarniški material po grosističnih cenah.

Izkoristite ugodno priložnost!

Gorenjski klubi tekmujejo

ROKOMET

ZMAGA V GOSTEH

Rokometaši Kranja so v gosteh premagali Ajdovščino s 16:12 (9:8). Nastopili so v postavi: Čebulj, Arh 3, Kapelj 1, Polka 2, Bregar 4, Lohar 4, Hvastl 1, Gros 1.

TRIKRAT IZKLJUČEN

Značilno za nedeljsko srečanje Piran : Tržič, ki je bilo v nedeljo v Piranu, je, da je sodnik kar trikrat izključil Tržičana Janca. S tem je bilo srečanje odločeno v korist Pirana z 19:16 (13:6). Tržičani so nastopili v postavi: Lajbajer, Godnov, Peršin, Janc 4, Mlakar 1, Teran 2, Dovžan, Zlapar, Jakšič 9.

VISOKA ZMAGA

Kranjčanke so v Ajdovščini visoko premagale domačinke z 9:3 (3:0). S to zmago so se povzpele na peto mesto v republiški razpredelnici. Nastopile so v postavi: Lužan, Kristan 2, A. Ankele, 2. M. Ankele, Lephart 2, Kolman 2, Tolar 1, Centa.

LE DOBRA IGRA

Selčanke so kljub dobri igri izgubile srečanje s Slovanom s 17:8 (6:4). Nastopile so v postavi: Gartner, Benedičič 1, Mikuš 1, Jelenc 2, Golja 1, Veber, Čufar 3, Demšar, Hudolin.

NOGOMET

ZMAGA V VELENJU

Kranjski nogometaši so se iz Velenja vrnili z novo zmago. Rudarja so porazili z rezultatom 2:1 (1:1). Strelec obeh golov je bil Januš. Kranjčani so zadržali drugo mesto na lestvici in celo povečali razliko pred tretjeplasiranim Aluminijem. Nastopili so v postavi: Vagaja, Dimič, Brezar, Jerman, Perkovič, Verbič, Bajželj, Kitič, Januš, Poljanec, Kožar.

ZMAGA TRŽIČA

Tržičani so doma premagali Usnjarja s 5:1 (2:0). Vseh 90 minut igre so bili v veliki premoči. Gole so dosegli: Ivanovski, Bahun, Markič po enega in Valjavec dva za Tržič.

LOČAN — SLABO

Ločan je doživel zopet poraz. Tokrat ga je premagalo moštvo Izole s 6:0 (2:0). Zmagovalci niso igrali dobro. Kar šest golov so dosegli predvsem po zaslugi slabe obrambe Ločanov.

KAMNIK : JESENICE 2:3

200 udeležencev

Na letošnjem tradicionalnem jesenskem krosu, ki ga je organizirala občinska zveza za telesno kulturo na Jesenicah, je nastopilo čez 200 tekmovalcev. Najbolje plasirani v posameznih konkurencah:

Ml. pionirke: 1. Legat, 2. Horvat, 3. Komac; ml. pionirji: 1. Kalnikar, 2. Marinovski, 3. Brumerec; st. pionirke: 1. Klnar, 2. Kac, 3. Rakovič; st. pionirji: 1. Subić, 2. Rožič, 3. Pourkat; ml. mladinci: 1. Voh, 2. Gajaradič, 3. Ražev; st. mladinci: 1. Ponikvar, 2. Gmajnar, 3. Lakoš; ženske: 1. Senica; moški: 1. Mlinar, 2. Gerša, 3. Kerštn.

Parma v Tržiču

Sahovski vele mojster Bruno Parma je igral v Tržiču simultanko na 31 deskah. Bil je enkrat porazen (dr. Rus), štirikrat je remiziral (Kuzlić, Fernić, Praprotnik in Kavár), ostala srečanja pa je odločil v svojo korist.

Z mopeda je padel

Iz Lesc proti Radovljici je peljal po cesti III. reda mopedist Peter Zupan. Po sto metrih vožnje je iz neznanega vzroka padel z mopeda. Pri tem je z glavo tako močno udaril ob cesto, da je pri

padcu dobil pretres možganov in po vsej verjetnosti ima tudi počeno lobanjo. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu nujili prvo pomoč. — JJ

Zvedeli smo

● V petek zvečer je v gledališču »Tone Čufar« na Jesenicah gostoval znani ansambel Slovenski oktet, ki je pel slovenske umetne in narodne pesmi ter pesmi tujih narodov.

● Kranjska občinska skupščina je pred dnevi potrdila, da se maloprodajna cena olju zviša od dosedanjih 254

dinarjev na 260 dinarjev za pol litra.

● Pred nedavnim so se vrnili z gostovanja člani gledališča Tone Čufar z Jesenic. Vrnili so obisk Flamskim gledališčnikom v Belgiji.

● V prihodnje nameravajo v Kranju organizirati razdeljevanje lepakov pešcem in ostalim uporabnikom cest, ki bodo opozarjali ljudi na previdnost na cestah. Razdeljevali jih bodo pionirji-milničniki.

● Pred nedavnim so končali z deli na cesti v Javor-niški Rovt. Stroški gradnje so znašali 24 milijonov dinarjev. Polovico je prispevala Železarna, polovico pa Gozdno gospodarstvo. Nedokončane ceste pa je ostalo še 30 metrov.

● V devetih mesecih letošnjega leta se je v domaških podjetjih ponesrečilo 600 ljudi. V teh podjetjih je zaposlenih nekaj nad 6.000 ljudi, torej vsak deseti delavec.

● V občini Kranj je po zadnjih podatkih 11.539 voz-nikov motornih vozil. Torej zna z motornimi vozili upravljati že vsak tretji občan, ki je star nad 16 let.

Ni upošteval znakov

Voznik osebnega avtomobila LJ 396-56 Pavel Veber je peljal po cesti I. reda od Tržiča proti Kranju. Na koncu avtomobil-ske ceste sta dva znaka, ki omejujeta hitrost, in sicer prvi na 60 km na uro in drugi na 40 km. Veber obeh znakov ni upošteval in se je zaradi tega, ker je prehitro vozil, zaletel v obcestno ograjo in jo po-drl, zatem pa je zapeljal s ceste in obstal na desnem boku. Sopotnik je bil lažje telesno poškodovan, ma-terialna škoda na vozilu pa znaša okoli 750 tisoč dinarjev. — JJ

Komisija za delovna raz-merja pri DS podjetja

Avtopromet Gorenjska - Kranj

razpisuje prosto delovno mesto

1. Vodja pisarne v upravi
2. Administrator

Pogoji:

1. a) 4-letna administrativna šola ali druga srednja šola z znanjem stenografije in strojepisja ter 3 leta prakse v administraciji.

b) 2-letna administrativna šola in 5 let praktičnega dela v administraciji.

2. 2-letna administrativna šola z znanjem stenografije in strojepisja ter 1 leto prakse.

Prošnja z dokazili o zahtevanih pogojih se vložijo v tajništvo podjetja.

Osební dohodek po pravilniku o delitvi. OD

Razpis velja do preteka 15 dni po objavi v časopisu.

Komisija za delovna razmerja

GLAS

OB SUŠI IN HUDEM POMANJKANJU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Potrošnja zmanjšana za četrtno

Kranj, 2. novembra — V prostorih podjetja Elektro Kranj so bili danes pogovori s predstavniki večjih tovarn o nujnem zmanjševanju električne energije. Udeleženci so omenjali velike izgube v proizvodnji in s tem tudi v dohodku, toda trenutno ni pomoči. Redukcija je bila že v oktobru določena na 12 odstotkov, sedaj pa je povečana na 25 odstotkov normalne potrošnje, kajti proizvodnja električne energije iz hidrocentral se je znižala celo pod raven lanske suše.

Mnogi predstavniki podjetij so na posvetovanju omenjali nujnost obratovanja, da bi dosegli predvideni letni plan proizvodnje, da bi dvignili osebne dohodke in podobno. Toda elektrike primanjkuje za celotne potrebe. Z včerajšnjim dnem je stopil v veljavo tudi zvezni predpis o omejevanju električne energije. Gorenjska podjetja (razen jeseniške železarne, ki je tudi hudo prizadeta, saj imajo nekateri obrati v najboljšem primeru le 60 odstotkov energije, nekateri pa so morali popolnoma ustaviti!) so že v oktobru morala zmanjšati potrošnje za 900.000 kilovatnih ur. Sedanja omejitev pa zahteva v novembru zmanjšanje za 2.000.000 kilovatnih ur. Tudi razvrstitev potrošnje čez

noč, na nedelje in praznike ne pride več v poštev, ker so zbirni bazeni hidrocentral domala prazni in ob takih priložnostih zadržijo vodo. Velke elektrarne kot so Dubrovnik, Jablanica, Split in druge delujejo še z zadnjimi količinami vode in celotno jugoslovansko omrežje je v težavah.

Omejitev je predvidena tudi v široki potrošnji (gospodinjstvu) za 10 odstotkov. Prepovedano je vsako ogrevanje prostorov in vode (peči in bojlerji) z elektriko. Če tako zmanjšanje ne bo doseženo, bodo prisiljeni izklapljati zdaj eden zdaj drugi okoliš. Potrošniki, ki bodo to opazili, naj tak ukrep vzamejo kot opozorilo, da vnaprej skrajno varčujejo.

Ti ukrepi so določeni za november, če ne bo sprememb v padavinah. K. M.

Zavarovanje spomenikov

Skupščina občine Kamnik je na seji v četrtek prejšnji teden sprejela odlok o zavarovanju kulturnih spomenikov in znamenitosti v občini. Gre za zavarovanje starega dela mesta in neposredne bližnje okolice njunih posebnih urbanističnih in arhitekturnih vrednosti.

Ožje zavarovalno območje obsega celotno območje v srednjem veku obzidanega Kamnika, Kidričevo ulico z vpadnicami do tovarne »Eta«, vzhodni del Medvedove ulice, Podgoro in Novi trg. K neposredni okolici starega dela mesta sodijo tale območja: Žalski hrib s Kalvarijo, zapadni del Medvedove ulice, grad Zaprice s parkom, Stari grad, samostan Mekinje vključno z ožjim naseljenim področjem pod njim in starejši del naselbine Nevlje. V širše zavarovalno območje pa odlok uvršča tele objekte in področja: cerkev v Stranjah z okolico, Zakalsko cerkev, Kališe, Sv. Primož in Sv. Peter nad Kamnikom, področje Kamniške Bistrice (narodni park in rezervat za divjačino ter goštev gozdov), območje Velike planine, cerkev v Tunjicah z Vinskim vrhom, arboretum Volčji potok z okolico in Menino planino.

Cenjene bralce obveščamo, da zaradi praznika tehnično nismo zmogli izdati popolne številke.

UREDNIŠTVO

Mostova v Podnartu in Lancovem

V Radovljici so se pričeli z vso vneto pripravljati na gradnjo mostov čez Savo pri Podnartu in Lancovem. Sprva so poskušali, da bi jih zgradili še do zime, ko pa so problem dokončno proučili, so se odločili, da zgradijo trdna in trajna objekta, ki bosta kljubovala vsaki četudi večji poplavi. Oba mostova bosta betonske konstrukcije.

Sredstva za gradnjo so že pričeli zbirati. Določili so ključ, po katerem bodo gospodarske organizacije prispevale 1,5 % od bruto osebnih dohodkov v poseben namenski sklad. Že doslej pa so se nekatere večje delovne organizacije odzvale celo z večjimi prispevki kot to predvideva sklep skupščine. Tako sta Gozdno gospodarstvo Bled in Plamen Kropa že doslej pristala na višji od-

stotek, ki znaša 2,5, Kemična tovarna Podnart pa je privolila na 5 %. V kratkem, kot se pričakuje, se bodo navedenim podjetjem pridružila tudi ostala, tako da bodo lahko takoj pričeli s pripravami za gradnjo.

Posebna občinska komisija, ki so jo v ta namen izvolili pri skupščini, se že pogovarja z gradbenimi podjetji, ki bi

prevzela gradnjo. S komunalno v Radovljici pa so se že dogovorili, da bo gradila cesto Otoče—Zaloše—Podnart. Zveza preko mostu v Otočah po navedeni cesti je edina, ki povezuje desni breg Save z levim na tem območju. Za to možnost so s odločili, ker bosta mostova zgrajena nekako šele do poletja prihodnje leto. — J. B.

Nova meteorološka postaja na Brniku

Delavski svet podjetja Aerodrom Ljubljana je na nedavnem zasedanju odobril 9 milijonov dinarjev lastnih sredstev za gradnjo meteorološke postaje na začetku letalske steze. Za lastno meteorološko postajo je bilo že porabljenih 25 milijonov dinarjev. Postaja je za letališče nujno potrebna, saj je varna

vožnja z letali, predvsem pa vzletanje in pristajanje, v veliki meri odvisna od tega, če ima pilot na razpolago natančne in vse potrebne podatke o vremenu. Predvidevajo, da bo nova meteorološka postaja na brniškem letališču začela z delom že 1. januarja prihodnje leto.

Zadnjih deset dni so naši ljudje olepševali grobove svojcev. Največ pozornosti pa je veljalo grobovom tistih, ki so pod gomilami zaradi nasilne in prezgodnje smrti za našo skupno stvar. Kdo ne bi položil cvetja na grob svojega dragega v teh dneh. Na vlakih, avtobusih, po ulicah — povsod so hiteli ljudje z velikimi šopi in košarami. Toda cena je bila letos tudi pri tem potrošniškem blagu zelo visoka in človek ne more mimo občutka, da proizvajalci in izdelovalci rož in košar pošteno upoštevajo človeško sentimentalnost ob takih praznikih.

Posebno obvestilo!

Pomanjkanje električne energije se še zaostruje. Zaradi kritične elektroenergetske situacije in zaradi prealega dosežanja znižanja porabe električne energije lahko pričakujemo izklope posameznih delov omrežja.

Vse potrošnike ponovno pozivamo, da resnično varčujejo z električno energijo in omejijo porabo na minimum, da bi s tem zagotovili električno energijo vsaj za najnujnejše potrebe in da bi bilo izklopov čim manj.

Ogrevanje poslovnih prostorov z električno energijo je do nadaljnjega prepovedano. V gospodinjstvih je potrebno znižati odjem najmanj za 10 odstotkov od dosedanje porabe.

Elektro — Celje, Elektro — Gorica
Elektro — Kranj, Elektro — Ljubljana
Elektro — Maribor

Vreme

Danes spremenljivo do pretežno oblačno vreme, vmes padavine. Nočne temperature okoli 7 stopinj, najvišje dnevne okoli 15 stopinj.

GLAS

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Koroška cesta 8. Naslov uredništva: Kranj, Cesta Staneta Zagarja 27 in uprave: Kranj, Koroška cesta 8. Tekoči račun pri NB v Kranju 515-1-135. Telefoni redakcije: 21-835, 22-152 uprava in tiskarna 21-190, 21-475, 21-897. Naročnina letno 2000, mesečno 170 dinarjev. Cena posameznih števil 40 din. Mali oglasi za naročnike 40, za nenaročnike 50 din beseda. Neplačanih oglasov ne objavljamo.